

Vega kommune
Vega barne- og ungdomsskole

Plan for arbeid mot seksuelle overgrep og vold

FOTO: JOHNÉR BILDBYRÅ AB

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

Innhold:

1. Bakgrunn	2
2. Kunnskapsløftet	3
3. Målsetting	3
4. 1. – 4. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet.....	4
5. Tiltak 1. – 4- trinn	5
6. 5. – 7. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet.....	6
7. Tiltak 5. – 7. trinn	6
8. 8. – 10. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet	7
9. Tiltak 8. – 10. trinn	8

1.0 Bakgrunn:

I følge nasjonal handlingsplan mot vold og seksuelle overgrep 2014-17 er vold i nære relasjoner et betydelig samfunns og folkehelseproblem. Dette skaper utrygghet, kan medføre helseskader og tap av velferd, samt at det begrenser den enkeltes livsutfoldelse og mulighet for aktiv samfunnsdeltakelse.

I tillegg til store konsekvenser for den enkelte har også vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep mot barn samfunnsøkonomiske kostnader blant annet i form av økte hjelpetiltak i skolen.

Tall fra Bufdir (2015) sier følgende:

15 prosent av norske menn og kvinner har opplevd en eller annen form for seksuelle overgrep før de har fylt 18 år. Jenter er ofte mer utsatt enn gutter.

5 prosent av kvinner rapporterer at de har blitt voldtatt før fylte 18 år. 3 av 10 seksuelle overgrep mot barn og unge, utføres av andre barn og unge.

Studier viser at 40 % av barn som utsettes for vold i nære relasjoner før eller senere vil oppleve å slite eller ha vanskeligheter med å tilegne seg lærdom grunnet store konsentrasjonsproblemer.

Vega kommune deltar i Fylkesmannen i Nordland sin satsing: «Vårres unga – vårres framtid». I kartleggingsrundene i 2012 og 2015 har det kommet fram at kommunen har behov for å sette fokus på art. 19 i Barnekonvensjonen «Vern mot overgrep».

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

I 2015 startet Redd Barna kampanjen: «Jeg er her», der målsettingen er at:

- Voksne har kunnskap til å forebygge og avdekke seksuelle overgrep mot barn
- Arenaer der barn oppholder seg har handlingsplaner og beredskapsplaner for å forebygge, avdekke og håndtere seksuelle overgrep mot barn.
- Barn får opplæring i seksualitet, retten til å sette grenser og kunnskap om seksuelle overgrep.

2. Kunnskapsløftet:

Kunnskapsløftets generelle del krever at opplæringen skal gi god allmenndannelse, som blant annet betyr kyndighet og modenhet for å møte livet - praktisk, sosialt og personlig. Videre krever læreplanen at opplæringen skal bidra til en karakterdannelse som gir den enkelte kraft til å ta hånd om eget liv, forpliktelse for samfunnslivet og omsorg for livsmiljøet.

3. Målsetting:

Skolen er en arena der vi møter alle barn som bor i Vega kommune. Skolen ønsker at personalet skal ha kompetanse i å avdekke overgrep mot barn og vite hvordan en skal håndtere dette. Det er viktig at elevene skal kunne føle seg trygge på skolen og ha et godt læringsmiljø. Dette fordrer gode relasjoner mellom voksne og barn og mellom barn. Arbeid med relasjonskompetanse vil være viktig med hensyn til dette.

For å forebygge seksuelle overgrep og vold, er det viktig at elevene blir kjent med ulike former for overgrep og lærer seg grensesetting overfor egen og andres kropp. Temaet skal være gjennomgående på alle trinn og uavhengig av hvilken lærer de måtte ha. Personalet må ha kompetanse på dette feltet og ha fokus på å lytte og se for å avdekke mistanker om at barn blir utsatt for overgrep.

Personalet skal ha nødvendig kompetanse til å avdekke og håndtere mistanke om at barn blir utsatt for seksuelle overgrep og vold.

Planen evalueres og rulleres årlig.

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

4. 1. – 4. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet:

KRLE:

- uttrykke tanker om livet, tap og sorg, godt og ondt og gi respons på andres tanker
- føre en enkel dialog om samvittighet, etiske leveregler og verdier
- samtale om respekt og toleranse og motvirke mobbing i praksis
- bruke FNs barnekonvensjon for å forstå barns rettigheter og likeverd og kunne finne eksempler i mediene og ved bruk av Internett

Norsk:

Etter 2. årstrinn:

- lytte, ta ordet etter tur og gi respons til andre i samtaler
- lytte til tekster på bokmål og nynorsk og samtale om dem
- sette ord på egne følelser og meninger
- uttrykke egne tekstopplevelser gjennom ord, tegning, sang og andre estetiske uttrykk

Etter 4. årstrinn

- lytte etter, gjenfortelle, forklare og reflektere over innholdet i muntlige tekster
- bruke et egnet ordforråd til å samtale om faglige emner, fortelle om egne erfaringer og uttrykke egne meninger
- lese tekster av ulike typer på bokmål og nynorsk med sammenheng og forståelse
- forklare hvordan man gjennom språkbruk kan krenke andre
- gi uttrykk for egne tanker og opplevelser om barnelitteratur, teater, film, dataspill og TV-program

Naturfag:

Etter 2. årstrinn:

- samtale om grensesetting, forståelse og respekt for egen og andres kropp

Etter 4. årstrinn:

- observere og beskrive hvordan kroppen reagerer i ulike situasjoner, og samtale om ulike følelsesmessige reaksjoner og sammenhengen mellom fysisk og psykisk helse

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

Samfunnsfag:

- bruke grunnleggende nettvett i digital samhandling og ha kunnskap om regler for personvern i digitale medium
- samtale om tema knytte til seksualitet, grensesetjing, vald og respekt

5. Tiltak 1. – 4. trinn

- Elevsamtaler
- Klassemiljøarbeid
- Voksen i garderobe: Følge med blåflekker e.l.
- Foreldremøte: Hvordan snakke med barna om seksuelle overgrep og vold

1. klasse:

- Boka «Kroppen»
- Samtale om grensesetting
- Samtale om hemmeligheter og følelser, gode og vonde hemmeligheter
- Boka «Vil du høre en hemmelighet»
- Utdrag fra boka «Jeg er meg – min meg»

2. klasse:

- Boka «Jeg er meg – min meg»
- Boka «Hårete mamma»
- Introdusere «hjerteboka»
- Filmsnutter fra «Kroppen»

3. klasse:

- Helsesøster: Friskfokus
- Fortsette med «hjerteboka»
- Boka «Filiokus og Blåmann-Blåmann»
- Nettvett (dubestemmer.no) – med filmsnutter
- Boka «Snill»

4. klasse:

- Helsesøster: «Puberteten»
- Fortsette med «hjerteboka»

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

- Filmsnutter fra reddbarna.no – der barna forteller
- Boka «Sinna mann»

6. 5. – 7. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet:

KRLE:

- samtale om etikk i forbindelse med ulike familieformer, forholdet mellom kjønnene, ulik kjønnsidentitet og forholdet mellom generasjonene

Norsk:

- uttrykke og grunngi egne standpunkter og vise respekt for andres
- lese et bredt utvalg norske og oversatte tekster i ulike sjangere på bokmål og nynorsk, og reflektere over innhold og form i teksten

Naturfag:

- beskrive utviklingen av menneskekroppen fra befruktning til voksen
- forklare hva som skjer under puberteten og samtale om ulik kjønnsidentitet og variasjon i seksuell orientering

Samfunnsfag:

- samtale om kjærlighet og respekt, variasjon i seksuell orientering og samliv og familie og diskutere konsekvenser av manglende respekt for ulikheter

7. Tiltak 5. – 7. trinn

- Elevsamtaler
- Klassemiljøarbeid
- Voksen i garderobe: Følge med blåflekker e.l.
- Informasjon om helsesøstertjeneste ved skolen
- Nettvett

5. klasse:

- Helsesøster: Informasjon om pubertet og menstruasjon
- Psykiatrisk sykepleier: Informasjon om psykisk helse

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

- Filmsnutter fra Redd barna «Jeg er her».
- Tilgang til helsesøster en gang i uka.

6. klasse:

- Filmsnutter fra Redd barna «Jeg er her».
- Tilgang til helsesøster en gang i uka.
- Foreleser: Erfaringskonsulent

7. klasse:

- Helsesøster: Informasjon om HPV
- Litteratur: Boka «Jeg sa ikke kom inn» av Eli Rygg
- Filmsnutter fra Redd barna «Jeg er her»
- Tilgang til helsesøster en gang i uka.

8. 8. – 10. årstrinn – utdrag fra kompetansemål etter Kunnskapsløftet:

KRLE:

- gjøre rede for begrepene etikk og moral og bruke etisk analyse med utgangspunkt i grunnleggende etiske tenkemåter
- drøfte etiske spørsmål knyttet til menneskeverd og menneskerettigheter, likeverd og likestilling, blant annet ved å ta utgangspunkt i kjente forbilder
- reflektere over etiske spørsmål knyttet til mellommenneskelige relasjoner, familie og venner, samliv, heterofili og homofili, ungdomskultur og kroppskultur

Norsk:

- delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon
- lese og analysere et bredt utvalg tekster i ulike sjangere og medier på bokmål og nynorsk og formidle mulige tolkninger
- drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende

Naturfag:

- beskrive utviklingen av menneskekroppen fra befruktning til voksen

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

- forklare hva som skjer under puberteten og samtale om ulike kjønnsidentitet og variasjon i seksuell orientering

Samfunnsfag:

- gi eksempel på hvordan oppfatninger om forholdet mellom kjærlighet og seksualitet kan variere i og mellom kulturer
- analysere kjønnsroller i skildringer av seksualitet og forklare forskjellen på ønsket seksuell kontakt og seksuelle overgrep

Kroppsøving:

- forklare sammenhengen mellom fysisk aktivitet, livsstil og helse

9. Tiltak 8. – 10. trinn

- Elevsamtaler
- Klassemiljøarbeid
- Informasjon om helsesøstertjeneste ved skolen
- Nettvett

8. klasse:

- SANT:
  - Forplantningslære
  - Seksuell helse og legning
  - Prevensjon
  - Grensesetting
  - Overgrep
  - Psykisk helse
  - Kosthold
  - Tobakk – rus
- Nettvett (blogging/chatting)
- FRI-programmet
- Erfaringskonsulent

9. klasse:

- SANT:
  - Psykisk helse
- Nettvett
- Overgrep

Vega kommune

Vega barne- og ungdomsskole

10. klasse:

- SANT:
  - Prevensjon
  - Seksuell helse
  - Seksuelt overførbare infeksjoner
  - Psykisk helse
- Nettvett: «Bruk hue»
- Overgrep
- Tekster: